

Diskussionsfrågor till Vuxna som vet - Skola

1. Under föreläsningen fick du flera exempel på att barn önskat att vuxna i skolan frågat hur de mår och hur det var hemma men att ingen gjort det.
  - Hur kommer det sig att vuxna så sällan ställer dessa frågor?
  - Vad tycker du kännetecknar en god lyssnare?
  - Hur kan du själv vara en vuxen som vågar? Som frågar, lyssnar och agerar i de sammanhang där du möter barn?
  - Har du själv ställt en fråga till ett barn eller ungdom om hur hen har det hemma? Hur kändes det att ställa frågan?
2. Studieresultaten påverkas hos barn som är anhöriga till föräldrar med missbruk av alkohol och/eller narkotika.
  - Vad finns det för orsaker till att studieresultaten påverkas för dessa barn?
  - Fundera på hur barnens hemsituation kan påverka skolgången på andra sätt än studieresultaten. Försök vara så konkreta som möjligt, och utgå gärna från egna erfarenheter.
3. Barns så kallade överlevnadsstrategier kan sammanfattas med ”inget prat, ingen tillit, inga känslor”.
  - Vad tror ni det kan leda till om ett barn i stor utsträckning har fokus på sin förälder, och inte lär sig att se och känna igen sina egna känslor?
  - Vad kan hända om man inte kan, eller får, visa sina känslor?
  - Varför är det så viktigt att dölja vad som händer hemma?
  - Hur kan vi bryta det tabut?
4. Lärare misstänker ofta att elever har föräldrar med alkoholproblem men få anmäler sin oro. I [Alkoholrapporten 2017](#) redovisas bland annat en undersökning som har genomförts bland 2000 lärare i årskurs 1–6 och den visar att:
  - Sju av tio lärare har misstänkt att en elev har en förälder eller vårdnadshavare som har alkoholproblem, men endast var femte av dessa har anmält sin oro till socialtjänsten – trots anmälningsplikt.
  - Var fjärde lärare menar att skolverksamheten inte erbjuder det stöd de skulle behöva för att hjälpa utsatta barn.
  - Har ni tydliga rutiner på din skola för hur man ska göra vid oro för en elev?
  - Har du gjort en orosanmälan någon gång? Hur var det?
  - Om inte, känner du dig trygg med hur du ska göra om det blir aktuellt någon gång? Vad skulle annars behövas för att du ska göra det?

5. I samma undersökning framkom också att:
  - Nio av tio lärare som misstänkt något tog upp detta med en annan person eller instans. I första hand har lärarna vänt sig till elevhälsan, det vill säga skolsköterska och/eller skolkurator.
  - Hur ser samarbetet ut med elevhälsan på din skola?
  - Om det behöver utvecklas, hur kan du lyfta frågan om ett bättre/ökat samarbete?
6. Förutom ett gott samarbete med elevhälsan är det också viktigt med samarbete med socialtjänsten.
  - Känner du till hur socialtjänsten jobbar och vilket stöd de kan ge?
  - Vet du annars var du kan få den kunskapen?
7. I filmen kunde du se en intervju med läraren Jon.
  - Vad får du för reflektioner på det han pratade om?
8. Under föreläsningen fick ni ta del av följande tips till skolan från barn och ungdomar:
  - Våga fråga hur en elev mår, inte bara en gång utan många gånger. Då märker barnet att du bryr dig. Kanske vågar han eller hon öppna sig för dig den tionde gången. Men var inkännande så att du inte blir för påstridig: det får ta den tid som barnet/ungdomen behöver.
  - En bra fråga är: "Är du orolig för någon i din familj?"
  - En elev som har det jobbigt hemma kan behöva olika typer av hjälp i skolan. Försök att hitta individuella lösningar. För vissa kan det räcka att få prata med mentorn eller en annan lärare man litar på ostört ibland, att få skjuta på ett prov någon gång eller att få gå till vilrummet då och då. Bara det att en vuxen i skolan känner till ens hemsituation kan göra livet något lättare.
  - Prata om missbruksproblem i undervisningen och informera om vilken typ av stöd som finns att få.
  - Sätt upp affischer på skolan om vilken hjälp som finns för barn till missbrukande föräldrar.
  - Var uppmärksam på elever som berättar genom att skriva om sina problem eller antyder dem i skolarbeten.
  - Om du anar att något inte står rätt till, prata med andra vuxna på skolan som också möter eleven för att tillsammans försöka lägga ett pussel.
  - Skapa möjligheter för eleven att berätta, men inte i korridoren där alla andra hör eller när det är bråttom.
  - Skolkuratorn bör visa sig mycket och aktivt bjuda in elever till samtal. Ha som rutin att alla ska träffa kuratorn.
  - Om man är orolig för att ett barn far illa måste en orosanmälan till socialtjänsten göras, men prata med den det gäller om vad du tänker göra.
  - Vad tänker du om tipsen, skulle de gå att följa?
  - Är det något som känns svårare att följa? Varför i så fall?

9. Hur kan skolan anpassa undervisningen om alkohol, narkotika, tobak och dopning så att den tar hänsyn till att en hel del barn och unga lever nära missbruk och ge dem möjlighet att samtala om det som undervisningen väcker?
10. Har du andra tips på faktaböcker eller skönlitterära böcker inom ämnet barn i familjer med missbruk än de som nämndes i föreläsningen? Dela med er till varandra.

(Fler tips kan du hitta t.ex. i skriften *När en förälder dricker för mycket* som finns på www.junis.se/material)